

สรุปการบรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว: องค์ต้นแบบของการทำงานเพื่อประชาชน

โดย ดร. สุเมธ ดันติเวชกุล

วันที่ 3 สิงหาคม 2548

ก่อนที่จะพูดคุยถึงเรื่องการปฏิบัติองค์ในการทำงานเพื่อประชาชน อยากจะเตือนเกี่ยวกับสถานะของตัวเอง ส่วนมากทำงานไปงานก็สูงขึ้น เมื่อครั้งไปยื่นจดทะเบียนมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งแปลกกว่ามูลนิธิอื่น และทุกคนทราบว่าเป็นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่ไม่มีคำว่า “ในพระบรมราชูปถัมภ์” หรือ “ในพระบรมราชานุเคราะห์” ตามหลัง หลายคนอาจแปลกใจว่าทำไมเป็นของพระเจ้าอยู่หัวแต่จึงไม่มีสองคำนี้ เหตุผลคือพระองค์ท่านดำรงตำแหน่งเป็นนายกด้วยพระองค์เอง เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องมีคำว่าในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือในพระบรมราชานุเคราะห์ เพราะถ้าใส่สองคำนี้หมายความว่าคนอื่นไปตั้งแล้วมาถวาย ในวันที่ไปยื่นขอจดทะเบียนไม่ได้บอกเจ้าหน้าที่ว่าเป็นของพระเจ้าอยู่หัวเพราะว่าเวลาไปยื่นต้องมีความระมัดระวัง ขึ้นไปพูดแอบอ้างอาจจะเป็นการข่มเจ้าหน้าที่

วันนั้นก็ไปยื่นตามปกติ แต่งกายตามปกติ เจ้าหน้าที่จึงไม่รู้ว่าเป็นของใคร เจ้าหน้าที่ก็ปฏิบัติเหมือนกับทุกวัน ต้องเข้าช่องสัมภาษณ์ ซึ่งถามว่าเป็นมูลนิธิของใครทำไมนายกไม่มาเอง ถามว่ามูลนิธิของคุณหรือเปล่า จึงตอบไปว่านายกมอบอำนาจมา เจ้าหน้าที่ถามต่อไปว่า แล้วนายกบ้านอยู่ไหน จึงตอบไปว่าอยู่อำเภออุบลราชธานี เจ้าหน้าที่ถามต่อว่าแล้วเบอร์โทรศัพท์บ้านหมายเลขอะไร ไม่เห็นกรอกมา ซึ่งก็ไม่ทราบว่าหมายเลขโทรศัพท์ของพระราชวังจิตรลดาเบอร์อะไร เดียวไปสืบทราบมาแล้วจะมารอกทีหลัง ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับเจ้าหน้าที่ เพราะเห็นว่าบ้านช่องไม่มีหลักแหล่งแล้วจะมาจดทะเบียนมูลนิธิได้อย่างไร จึงตอบไปว่าบ้านหลังใหญ่ พื้นที่มากอยู่กลางอำเภออุบลราชธานี เจ้าหน้าที่ก็ถามคำถามเรื่อยมา จนถึงคำถามที่ว่าอาชีพของนายกประกอบอาชีพอะไรไม่รู้จะกรอกอย่างไร เพราะจะกรอกว่าอาชีพในหลวงก็ได้ เป็นเรื่องของการสืบสันตติวงศ์ จึงตอบว่าไม่ทราบว่าอาชีพอะไรแต่เห็นทำหลายอย่าง ไม่สามารถจะบรรยายได้จริง ๆ จึงตอบอย่างตรงไปตรงมา ยิ่งสร้างความไม่พอใจให้กับเจ้าหน้าที่ อาชีพก็ตอบไม่ได้ บ้านเลขที่ไม่มี คนไม่มีหลักแหล่ง คนไม่มีอาชีพแน่นอน จะมาจดมูลนิธิได้อย่างไร จนกระทั่งสุดท้ายเจ้าหน้าที่ทราบว่า เป็นมูลนิธิของพระเจ้าอยู่หัวจึงสร้างความแปลกใจมาก และทำให้เรียบร้อยในเวลาต่อมาอย่างรวดเร็ว

เมื่อกลับมาได้ทราบบังคมทูลเรื่องนี้ให้พระเจ้าอยู่หัวฟัง สำหรับคำถามเรื่องอาชีพของพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งกลับมาทันทีทันใดว่าทีหลังใครถามว่าอาชีพของฉันคืออะไร คำแรกที่ตรัสสั้น ๆ และมีความหมายอย่างยิ่งว่า “ข้าราชการ” ทำในหน้าที่ของพระองค์ ในฐานะที่ทรงเป็นองค์พระราชบิดา สำหรับผู้ว่าราชการจังหวัดทำงานเป็นข้าราชการ จึงต้องเตือนสติอยู่ตลอดเวลาว่าฐานะ

ของเรานั้นคือใคร เพราะเดี๋ยวนี้คำว่า CEO และคำอื่น ๆ เข้ามาอย่างมากมาย ทำให้ลืมต้นกำเนิดเนื้อแท้ ธรรมชาติที่จริงของเรานั้นคือเราเป็นข้าราชการ ข้าราชการขององค์ราชา ถ้ามีคนถามว่าผู้ว่าฯทำอะไร ตอบว่ารับราชการ เพราะฉะนั้นจึงต้องคำนึงว่าไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งใด ทุกขณะนั้นรับงานองค์ราชามาทำ เพราะสถานะของเรามีเกียรติ จึงต้องดำรงถึงความมีศักดิ์ศรี เกียรติยศ และความบริสุทธิ์ทั้งหมด เพราะเราเป็นข้าราชการและเรารับราชการ

สถานะข้าราชการและรับราชการไม่สามารถสลัดออกจากตัวได้ อยู่ดำรงกับเราไปเรื่อย ๆ แม้ว่าเราจะเกษียณแล้ว และในสถานะที่เราได้รับราชการนั้น ต้องปฏิบัติตามแนวที่พระองค์ท่านได้ทรงปฏิบัติ เมื่อครั้งที่ทรงขึ้นครองราชย์มีพระราชดำรัสในวันแรกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” และทรงวางเป้าหมายไว้เลย ผลพวงของการครองแผ่นดินของพระองค์นั้น “เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม ณ วันนั้นได้ทรงประกาศเรื่อง Good Governance แต่เหตุใดถึงเพิ่งเริ่มมีการกระตือรือร้นในเรื่องนี้เมื่อมีกระแสมาจากชาวต่างชาติ ท่านได้ทรงประกาศเรื่องนี้มาก่อนต่างประเทศถึง 30 ปี ชาวไทยให้ความสนใจกับการตามกระแสของต่างประเทศอยู่ตลอดเวลา การให้ความสนใจติดตามกับกระแสเหล่านี้เป็นเรื่องที่ดี ในการแข่งขันกับต่างประเทศควรที่จะรู้เท่าทันกับต่างประเทศ แต่ไม่ต้องตามเขา สิ่งใดที่ดีที่สอดคล้องสามารถนำมาใช้เหมาะสมกับตัวเรานั้นให้รับเอาไว้แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ดังเช่นเมื่อมีกระแสโลกาภิวัตน์ก็ตามกระแสนั้นไปถึงได้เกิดความผิดพลาดมาหลายครั้ง

กระแสพระราชดำรัสในวันที่ขึ้นครองราชย์ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” ธรรมะในวันนั้นคือหลักธรรมมาภิบาล แม้ว่าจะเป็นคำพูดสั้น ๆ แต่สื่อความหมายได้เป็นอย่างดี เรานิยมคำพูดที่หูหยาบซึ่งในบางครั้งไม่ได้สื่อความหมายอะไร ดังเช่น คำพูดที่ว่า “การพัฒนาต้องพัฒนาแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดบูรณาการความคิด เพื่อสันตปาแนวทางอันเป็นพลวัต ในบริบทสังคมไทย” ซึ่งคำพูดเหล่านี้ยากต่อการเข้าใจ ขนาดระดับผู้นำยังยากต่อการเข้าใจ และหากพูดให้ชาวบ้านฟังชาวบ้านก็อาจจะไม่เข้าใจ พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงรับสั่งเตือนในเรื่องนี้ให้ระวังการสื่อสาร ให้ใช้ถ้อยคำอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะภาษาต่างประเทศต้องระวังให้มาก แต่ถ้าเปลืองพูดออกมาก็ไม่เป็นไรแต่ควรพูดแปลตามหลังทันที เนื่องจากบางคนอาจเข้าใจแต่บางคนอาจไม่เข้าใจ

ธรรมะในวันนั้น ถ้าเปรียบเทียบกับหลักการของ Good Governance ที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังเช่น Transparency ความเสมอภาค ความเปิดเผยต่าง ๆ ซึ่งมี 4 - 5 ประการหลัก ๆ แต่ในความเป็นจริงในฐานะที่เราเป็นข้าราชการรับราชการนั้นมี 10 ข้อ ซึ่งเรารู้จักภายใต้ชื่อว่า ทศพิธราชธรรม ดังนี้ ทาน ศีล บริจาค ความซื่อตรง (อาชชวะ) ความอ่อนโยน (มัททวะ) ความเพียร (ตบะ) ความไม่โกรธ (อหิงสา) ความไม่เบียดเบียน (อวิหิงสา) ความอดทน (ขันติ) ความเที่ยงธรรม (อวิโรธนะ) ทศพิธราชธรรมทั้งสิบข้อนี้มีมิติหลากหลายมากกว่า Good Governance มาก มีมิติมาถึงด้านตัวคน เพราะ Good Governance ของต่างประเทศเป็นเรื่องของการ Control (ควบคุม) ทั้งนั้น และเป็นเรื่องของหลักปฏิบัติ แต่ของเรามีในเรื่องของมิติทางด้านจิตใจ และทางพฤติกรรม ง่ายและสอดคล้องกับจารีตประเพณีสอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนไทย

ไมยากที่จำและปฏิบัติ ในฐานะที่เราเป็นข้าราชการรับราชการก็ต้องนำไปปฏิบัติ ปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท

1. **ทาน** คือการให้ รู้จักให้ ไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน เช่น ให้ความรู้สึกดี ๆ ให้ความเมตตา ให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราพอจะให้ได้ โดยฐานะที่เราเป็นข้าราชการก็ต้องให้บริการประชาชนเป็นสิ่งที่ต้องประพฤติเป็นประจำอยู่แล้ว
2. **ศีล** คือ ศีลข้อห้ามพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่งมีความเป็นสากล ยิ่งศาสนาอิสลาม กลุ่มมุสลิม ยิ่งเป็นข้อห้ามที่เคร่งครัดกว่า เช่น ขโมยของโดนตัดมือ ไม่มีที่ใดสอนให้ฆ่ากัน ไม่มีที่ใดสอนให้ขโมย ไม่มีที่ใดสอนให้โกหก ไม่มีที่ใดสอนให้ผิดประเวณี ไม่มีที่ใดสอนให้ช้ายาเสพติด ศีลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. **บริจาค** คือการให้โดยหวังประโยชน์ แปลว่าให้ของเล็กเพื่อให้ประโยชน์ที่ใหญ่กว่า ซึ่งตรงกับที่พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งว่า “Our Loss is our gain.” เพราะว่าการที่เราให้นับว่าเป็นการขาดทุน เสร็จแล้วได้กำไรกลับมามากมาย
4. **ความซื่อตรง (อาชชวะ)** คือความซื่อสัตย์สุจริต มีความสำคัญมาก เป็นยาแก้โรคทุจริตคอร์รัปชัน ในทศพิศราชธรรม เงินและทรัพย์สินสมบัติผู้ใดก็ต้องการ แต่ถ้าได้มาอย่างไม่ถูกต้องจะเป็นทุกข์มากกว่าสุข อย่างปณาคว่า “สุข” กับ “สนุก” อย่างเช่น การมีรถคันใหญ่หรูหรา นาฬิการาคาแพง ไม่ก่อประโยชน์ใดขึ้นมา เมื่อร่ำรวยขึ้นมา อาจเป็นสาเหตุให้การเสียชีวิตเร็วขึ้น เพราะความเป็นอยู่ที่ดี แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ดี ไขมันและสารพิษเต็มไปหมด 57% ของคนใช้ทรมาณเสียชีวิตด้วยโรคที่ไม่ได้มาจากไวรัส แต่มาจากพฤติกรรมกรบริโภคแบบคนรวย และเมื่อใกล้เสียชีวิต ลูกหลานไม่ยอมให้เสียชีวิตเพราะมีเงินสำหรับค่าใช้จ่าย หากเป็นคนจนเสียชีวิตไปแล้วไม่ต้องทรมาณ ไม่เป็นที่เกี่ยวกับโรคคลอโรสเดอรอล มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง บริโภคพืชผักพื้นบ้าน ไม่มีสารพิษ มาจากธรรมชาติ ธรรมะคือธรรมดา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงฝากมาว่า “ใครทุจริตแม้นิดเดียวขอให้มัวนเป็นไป” อย่าลืมนว่าการกินการโง่งนั้นทำต่อหน้าพระพักตร์ทั้งสิ้น เพราะเวลารับรับธนบัตรซึ่งมีพระฉายาลักษณ์ของพระเจ้าอยู่หัวอยู่ ซึ่งไม่คุ้มค่าเท่ากับการปรับชีวิตให้ธรรมดาและแสวงหาความสุข ในชีวิตอันเป็นที่ตั้งเป็นของที่เหนือชั้นที่สุด
5. **ความอ่อนโยน (มัททวะ)** คือ การถ่อมเนื้อถ่อมตน ไปไหนอ่อนน้อม ในฐานะที่เป็นข้าราชการ จะต้องปฏิบัติด้วย เมื่อได้เป็นใหญ่แล้วไม่ค่อยได้ปฏิบัติ พระเจ้าอยู่หัวเวลารับสั่งกับประชาชน โนมพระวรกายลงมาไปหาประชาชน ในขณะที่ประชาชนนั่งอยู่ ทรงคุกเข่าต่อหน้าประชาชน นั่งพับเพียบบนดิน ซึ่งทรงปฏิบัติอย่างนี้มาเป็นเวลา 53 ปี ยิ่งหน้าที่ตำแหน่งใหญ่โตแค่ไหนยิ่งต้องลงต่ำ พญานกอินทรีบินสูงแต่มองต่ำ เพราะเหยื่ออยู่ข้างล่าง ข้าราชการชั้นผู้น้อยก็ต้องมองสูง ตรงข้ามกัน จะได้ว่านายไปทางไหน นโยบายขององค์กรเป็นอย่างไร จะได้ตามได้ถูก แต่หากอยู่ข้างบน ยิ่งต้องมองมาข้างล่าง เพราะปัญหา

อยู่ตรงนั้น ประโยชน์ใดใดที่จะเกิดขึ้นจะอยู่ข้างล่าง ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งอยู่ข้างล่าง พระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นต้นแบบที่ดี อ่อนน้อมถ่อมตน เวลาเดินมีพระเมตตาเปล่งออกมา

6. **ความเพียร (ตบะ)** คือ เจตนารมณ์ ความเพียรอันแน่วแน่ ความเพียรอย่างแน่วแน่ที่จะปฏิบัติตามพระองค์ท่านจะต้องมีเจตนารมณ์ขึ้นก่อน ถ้าคิดจะตามแนวทางของพระเจ้าอยู่หัว ต้องเริ่มจากคำนี้ก่อน ดังนั้นจึงต้องมีความเพียรที่จะตั้งอกตั้งใจปฏิบัติตามข้อกำหนดทั้งหลาย ขจัดกิเลส ล้วนต้องมีความเพียร
7. **ความไม่โกรธ (อภิภวะ)** คือ ความไม่โกรธ พระเจ้าอยู่หัวมีความโมโห แต่ไม่เคยทรงโกรธ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะแยะเพียงใดก็ไม่ทรงโกรธ คิดว่าวันหนึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ ครั้งหนึ่งเคยไปเข้าเฝ้าในเย็นวันศุกร์แล้วทรงรับสั่งถึงความเดือดร้อนของประชาชน ให้ไปปรับจัดการ จึงตอบกลับไปว่าเดี๋ยวข้าพเจ้าจะรีบไปในวันจันทร์ ซึ่งเป็นการตอบแบบข้าราชการเพราะเสาร์ - อาทิตย์ไม่ได้ทำงาน ทรงรับสั่งว่าความทุกข์ไม่ได้หยุดงานวันเสาร์ - อาทิตย์ เพราะฉะนั้นงานข้าราชการจึงไม่มีเสาร์ - อาทิตย์ไม่มีกลางวันกลางคืน เมื่อท่านดูเสร็จแล้วก็ทรงสอน สิ่งนี้คือเมตตา พระเจ้าอยู่หัวทรงไม่โกรธ แต่ท่านทรงโมโห แล้วเตือนและสอนให้เราทำ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ว่าราชการแทนพระองค์ จึงโกรธไม่ได้ต้องนิ่ง สัญลักษณ์ความเป็นใหญ่เป็นโตของคนนั้นคือ ความนิ่ง เหนือสถานการณ์ ดังเช่นครั้งหนึ่งพระเจ้าอยู่หัวทรงประทับอยู่กลางสนามกีฬาที่ยะลา เกิดระเบิดขึ้น แต่ยังทรงประทับนิ่ง แต่ชาวต่างประเทศ ข้าราชการ ประชาชน ตกตื่น แต่ท่านทรงประทับเฉย ไม่ตระหนกตกใจเท่าไร ยิ่งตกใจเท่าไร ยิ่งโกรธเท่าไร ยิ่งควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ท่านไม่ทำ
8. **ความอดทน (ขันติ)** คือ อดทน ชีวิตไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ ระหว่างที่ปฏิบัติราชกรณนั้นต้องมีขึ้นมีลงเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะชีวิตจะไปทิศทางใด ขายฝั่งของชีวิตนั้นจะอยู่ตรงไหนไม่มีใครรู้ หน้าที่ของเรามีอยู่สิ่งเดียวคือ วาย เพราะเมื่อไหร่ที่หยุดวายเป็นจบบซึ่งหมายถึงตาย ในระหว่างที่วายนั้นอาจมีอุปสรรคที่มาทำร้าย และก็อาจจะมีผู้ให้การช่วยเหลือให้ความสนับสนุน ช่วยให้เราหายเหนื่อยดวงคนไม่ตกเสมอไป ดังนั้นก่อนขึ้นจึงต้องตกเสียก่อน เหมือนการเป็นการทดสอบตัวเอง ดูว่าจะทนได้ไหม กว่าที่จะได้เป็นใหญ่เป็นโตต้องฟันฝ่า ดังเช่นพระพุทธองค์ก่อนที่ตรัสรู้ต้องเจอกับพญามารแต่ก็สำเร็จได้ ไม่มีอะไรได้มาง่าย พระองค์ท่านทรงเหนื่อยแสนเหนื่อยแต่ก็อดทน พระองค์ท่านทรงตรัสว่า “ในฐานะพระมหากษัตริย์ ทรงประทับอยู่บนยอดปิรามิด แต่เมืองไทยปิรามิดหัวกลับ ท่านประทับอยู่ตรงกันกรวย ปัญหาครอบบ้านรอบเมืองไม่ว่าเรื่องอะไร ก็โยนใส่ท่านหมด คนมีความรู้บางกลุ่มทะเลาะกัน สุดท้ายก็ถวายเป็นพุทธเจ้า ทำความเดือดร้อนแล้วโยนความเดือดร้อนใส่ท่าน อย่าประพฤติเช่นนั้นเป็นอันขาด และก็ห้ามไม่ให้ผู้อื่นประพฤติด้วย”

9. **ความไม่เบียดเบียน (อวิหิงสา)** คือ อย่าเบียดเบียนผู้อื่น ถ้าเบียดเบียนคนอื่นแล้วผู้อื่นเบียดเบียนคืนก็ไม่ใช่จกจบสิ้น ภาคใต้สามจังหวัดถ้าไม่หยุด (การแก้ปัญหา) อย่างนี้ ก็ไม่ใช่จกจบสิ้น ตอนที่สมัยอยู่ในป่าเกือบ 14 ปี สมัยก่อการร้าย 14 ปีที่อยู่ในป่าเป็นเลขาแม่ทัพทั้งสี่ภาค ลงสนามรบจากเหนือจดใต้ กรมการปกครองให้พกอาวุธด้วยเอาไว้ป้องกันตัวจากการแก้ไขปัญหา แต่การแก้ไขปัญหาก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ดังเช่น คนใช้ฆ่าตัดเสร็จแล้วต้องมีการฟื้นฟู ทำอย่างไรอย่างหนึ่งไม่ได้ ใช้มือใช้เท้าและสมอง ถึงจะแก้ไขปัญหาก็ได้ อาวุธถึงความคิดไม่ได้ อาวุธถึงความคิดแล้วโดนคน ยิงหนึ่งแล้วเพิ่มเป็นสี่ เพราะฉะนั้นต้องใช้อย่างที่พระองค์ท่านทรงตรัสว่า เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

10. **ความเที่ยงธรรม (อวิโรธนะ)** คือ ไม่ฉลาดในธรรม ปฏิบัติตามกรอบและประเพณีตลอดเวลา

ทั้ง 10 ข้อต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย ปฏิบัติจนกระทั่งเรารู้ว่าต้องทำอะไร โดยไม่ต้องมีใครมาเตือน และเมื่อปฏิบัติจนจนกระทั่งจิตใจเราพร้อมแล้ว ปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท ปฏิบัติตามทศพิธราชธรรม ทั้ง 10 ข้อพร้อมแล้ว เวลาทำงานจะอย่างไร โดยความเป็นจริงหลักการพระองค์ท่านไม่ได้ทำงานผิดแปลกไปจากผู้อื่น ก่อนไปทรงเตรียมองค์ก่อน รวบรวมข้อมูลศึกษาข้อมูลอย่างพร้อม ไม่เคยเสด็จไปอย่างชนิดไม่มีการเตรียมการ รุ้หมดว่าตรงนั้นมีอะไร ปริมาณน้ำฝนเท่าไร ภูมิประเทศเป็นอย่างไร คนเป็นอย่างไร เผ่าไหน ประเพณีเป็นอย่างไร รวบรวมข้อมูลอย่างเต็มที่ เมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว พยายามที่จะแสวงหาทางออก และทางออกนั้นไม่ได้มีทางเดียว ทุกปัญหามีทางออกร้อยแปดประการ แต่เลือกเอาข้อมูลที่ดีที่สุด และที่สำคัญคือ ง่ายที่สุด บางคนคิดว่าการทำอะไรง่าย ๆ เป็นการไม่สมศักดิ์ศรี ต้องทำอะไรที่ยาก ๆ ซึ่งไม่ใช่ศิลปะชั้นเยี่ยมคือ ทำอย่างไรให้คนพูดง่ายที่สุด ทำอะไรง่ายที่สุด และมีประสิทธิภาพที่สุด แก้ไขปัญหาที่ยากให้เป็นเรื่องง่าย

ประการต่อไปคือเราไม่ใช่พ่อค้า พ่อค้ามุ่งหวังกำไรเป็นที่ตั้ง เพราะเป็นการใช้ Cost benefit การลงทุนเอากำไรเป็นตัวตั้ง พระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่าเราใช้ Cost effectiveness คือจะแก้ไขปัญหาที่เราเผชิญอยู่นั้นโดยใช้การลงทุนที่น้อยที่สุดอย่างไร ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นไม่ได้เผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่ยังมีปัญหาสังคมที่ไม่สามารถตราออกมาได้ ซึ่งไม่ใช่กำไรขาดทุน ปัญหาบ้านเมือง และคน ต้องแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้การลงทุนที่น้อยที่สุด คนตราค่าไม่ได้ เมื่อมีการ Formulate สร้างขึ้นมาเป็นโครงการหรือกิจกรรมแล้ว ต้องทำ Public hearing (ประชาพิจารณ์) พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทำทุกโครงการ และทำอย่างถูกต้อง ทุกวันนี้หน่วยราชการยังทำไม่ถูกต้อง หลายครั้งหลายหนที่ประชาชนไม่เห็นด้วยกับพระองค์ และเสนอแนะแนวทางให้กับพระองค์ พระองค์ก็ทรงรับฟัง มีอีกหลายโครงการยังหยุดชะงักอยู่เพราะประชาชนไม่เห็นด้วย

โดยเฉพาะในภาคใต้ ต้องเริ่มที่จุดเริ่มต้นดังที่พระองค์ท่านทรงทำ เพราะฉะนั้นมีเพียงแต่ Concept หรือแนวความคิดเท่านั้นเองที่จะทำอะไรก็เริ่มปรึกษาก่อน หลังจากปรึกษาหารือแล้วก็จะพิจารณาถึงผลกระทบและผลประโยชน์ พระองค์ท่านจะทรงหยิบตรงนี้มาไกลเกลี่ย ซึ่งเป็นหลักการเกลี่ยประโยชน์ จนกระทั่งโดยรวมแล้วไม่มีผลกระทบ พอสิ้นสุดในระดับของประชาชน ท่านก็ทรงยังไม่จบ Public hearing จะมองกลับมาในลักษณะของ bottom up (จากล่างขึ้นบน) กลุ่มที่สองถัดมาจากประชาชนก็คือ กลุ่มผู้ว่าฯ และผู้นำในระดับจังหวัดด้านต่าง ๆ ได้เสนอข้อสรุปที่ผ่านมติของชาวบ้านมาแล้วให้กับผู้นำเหล่านี้ว่าพร้อมจะปฏิบัติหรือไม่ จากนั้นจึงขอจัดสรรงบประมาณ และเสนอฝ่ายนโยบายว่าจะเห็นชอบจัดสรรงบประมาณมาให้หรือไม่ จะเห็นได้ว่าท่านทรงทำ Public hearing รอบด้าน กระบวนการนี้ยืดเยื้อมากแต่มีเหตุมีผลทุกประการ ซึ่งมีหลายครั้งหลายหนที่ได้รับความไม่เห็นด้วยจากการที่ท่านทำ public hearing ระบบราชการต้องฟังเสียงประชาชน ต้องการความมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับ พอตกลงพร้อมใจแล้ว ก็ลงมือปฏิบัติ ซึ่งแน่นอนว่าต้องมีอุปสรรค ก็แก้กันไป อย่างล้งเล อย่างวิชาการมากนัก เหมือนที่ท่านเคยรับสั่งอย่างน้อยมีความแน่นอนอยู่ประการหนึ่งแล้วลงมือทำเลย แล้วค่อยปรับแก้กันไปไม่มีของสำเร็จรูปแล้วค่อยติดตามประเมินผล จะเห็นได้ว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงติดตามผลของงานเป็นระยะเวลาหลายปีว่าอะไรเกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก

พระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าหน้าที่ผู้ว่าฯ มีหลากหลาย ภารกิจของผู้ว่าฯ จริง ๆ คือการดูแลทุกข์สุขของประชาชน ไม่ใช่ความร่ำรวย เพราะความร่ำรวยบางครั้งเป็นของคนกลุ่มเดียว กลุ่มเล็ก ๆ ของจังหวัดของชาติ ในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้ว่าฯ จะเปลี่ยนสถานที่ (จังหวัด) พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งว่า “มาช่วยฉันก็ดีแล้ว จำไว้นะหลักการสำคัญในการเข้าไปพัฒนาประชาชนในการวางโครงการ หรือดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตามในสังคมนั้น ให้ยึดหลัก ภูมิสังคม” คำสั้น ๆ แต่เป็นคำที่มีความหมาย คือ ภูมิ และคำว่า สังคม คำว่า ภูมิ คือ สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว หรือพูดภาษาโบราณแปลว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ของประเทศ อย่างเช่นในส่วนของภาคกลาง มีลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งอาจเกิดน้ำท่วมขึ้นทำให้เป็นแหล่งเพาะปลูกเข้าได้เป็นอย่างดี พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งว่าธรรมชาติได้ออกแบบไว้หมดแล้ว ลักษณะภูมิประเทศจึงแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้นก่อนอื่นจะไปอยู่จุดไหนต้องรู้และเข้าใจ เข้าถึงลักษณะ เข้าใจภูมิประเทศก่อนในเบื้องต้น ถ้าไม่รู้อย่าเริ่มพัฒนา

จุดอ่อนของหน่วยราชการคือ เวลาที่วางโครงการใดอย่างหนึ่งจะทำทั้งประเทศ ถึงได้ผิดพลาดกันหลายแห่ง เนื่องจากไม่สอดคล้องกับภูมิ ต้องออกแบบมาเฉพาะแห่งจึงมีโครงการพระราชดำริในภาคเหนือ ใต้ ออก ตก ไม่เหมือนกันเลย ดังนั้นสภาพภูมิประเทศ และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าทำสิ่งใดแล้วไม่สอดคล้องก็จะไม่สำเร็จได้

คำที่สองถัดมาคือสังคม สังคม คือ คน มนุษย์ คนทางเหนือ ทางใต้มีความคิดไม่เหมือนกัน คนอีสานและคนภาคกลางก็ไม่เหมือนกัน จะคิดไปตามภูมิหลังของตัวเอง ตามจารีตประเพณี ตามขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมที่ได้รับการถ่ายทอดมาตั้งแต่เด็ก คนแต่ละกลุ่มก็ย่อมคิดไม่

เหมือนกัน ดังนั้นผู้ว่าฯ รองผู้ว่าฯ จึงต้องมีภารกิจหลักที่ต้องปรับตลอดเวลาให้เข้ากับภูมิประเทศ และคน ควรให้ความสนใจกับคนให้มาก เพราะงานคือปกครอง บริหารคน เพราะว่าคนคือฐานราก สำคัญที่สุด ภูมิ สังคม นั่นถือว่าเป็นทฤษฎีแรกใช้ได้กับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่า ผู้บริหาร นักบริหาร และนักธุรกิจ

“**รู้จัก สามัคคี**” เป็นอีกประการหนึ่งที่สำคัญ สามารถแบ่งแยกออกมาเป็น 3 คำ จะได้คำว่า “**รู้**” “**รัก**” “**สามัคคี**” พระเจ้าอยู่หัวทรงเตือนว่าก่อนทำอะไรต้องรู้ก่อน จะหยิบโครงการอะไรมาต้อง รู้ต้นเหตุของปัญหา รู้ปลายเหตุ การไม่รู้นั้นเหมือนการงมเข็มในมหาสมุทร ดังนั้นจึงเป็นเบื้องต้นที่ จะต้องรู้ และการที่รู้อย่างเดียวโดยไม่ได้ทำอะไรก็ไม่ได้ ต้องลงมือปฏิบัติด้วย คนที่ลงมือปฏิบัติ นั้น จะต้องมีความรักผลักดัน คำที่สองจึงตามมาคือ**รัก** ความรัก ความเมตตา อยากจะออกไปเอาสิ่งที่เรา รู้ ปัญหาทุกข์ทางแก้ ออกมาปฏิบัติให้ได้ ปัญหาบนแผ่นดินนี้คือปัญหาของเราทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนจึง ต้องมีความรักคอยกระตุ้น เมื่อรู้แล้วมีความกระตุ้นแล้ว อย่าทำคนเดียว อย่างนี้กว่าเราเก่งเพียงคนเดียว ไม่มีใครสามารถจะแบกองค์กรไว้ได้คนเดียว จึงมีคำที่สามขึ้น คือคำว่า**สามัคคี** ไปที่ไหนมี ผู้ว่าฯ รองผู้ว่าฯ นายอำเภอ ในหน่วยงานใดมีความสามัคคี สมานฉันท์กัน จังหวัดนั้นก็สามัคคี ทำ ได้ดี

เป้าหมายในการปฏิบัติงาน คำที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสไว้ ทรงวางเป้าหมาย ในการครองเมือง ปกครองประเทศของพระองค์ “**เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม**” คำ ว่า มหาชนชาวสยามหมายถึงใครก็ได้บนแผ่นดินนี้ ไม่ว่าจะเป็นคนอพยพ คนต่างชาติต่างดาว คน ชาวไทยภูเขา ไทยมุสลิม ต่างประเทศมีแต่การสอนคำว่า “**ประโยชน์**” ไม่มีคำว่า “**ประโยชน์สุข**” เป็นประโยชน์ที่มาพร้อมกับความสุข ดังเช่น ปัญหาการร้ายแต่เดิม ยิ่งทุบเทงบประมาณลงไป เท่าไหร่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ต้องใช้กระบวนการทางเศรษฐกิจและสังคมเข้าไปแก้ไข ไม่ใช่ เพียงแต่มีความร่ำรวย หรือได้รับประโยชน์ แต่ต้องได้รับประโยชน์และมีความสุข

ในประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างค่านิยมแบบ Cowboy economy คือใครแข็งแรงที่สุดจะได้ พื้นที่ที่ดีที่สุด ได้รับชัยชนะ มีความเคยชินกับการใช้อาวุธอำนาจ ในยุคที่มีการก่อการร้ายของ ประเทศไทย รัฐบาลสมัยนั้นขึ้นกับค่านิยมเหล่านี้ ทำการปิดล้อม กำหนดเป็นพื้นที่สีแดง เมื่อมี งบประมาณก็จัดกองกำลังเข้าไปต่อสู้ เมืองบประมาณหมดก็กลับออกมา สร้างความบาดหมาง ให้กับชาวบ้านและเด็ก ๆ ตามไปด้วย พระเจ้าอยู่หัวทรงมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ว่า “**พัฒนาเพื่อความมั่นคง**” คือต้องเข้าใจว่าเรากำลังจะต่อสู้กับอะไร ต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายหรือลัทธิคอมมิวนิสต์ การต่อสู้เป็นการขัดแย้งระหว่าง**คนมีกับคนไม่มี** คนที่อยู่ในพื้นที่ล้วนแต่เป็นคนไม่มี จึงต้องทำให้คน ไม่มีให้มีจนได้

คำว่า “**ชาติ**” แนวคิดหรือมโนธรรมนี้ยังไม่มีในกลุ่มคนเหล่านี้ ต้องทำให้ “**ชาติ**” เป็นสิ่งที่จับ ต้องได้ ดังเช่น ถ้ามีปัญหาที่ดินทำกิน ก็ต้องจัดสรรที่ดินทำกินให้กับผู้คนเหล่านั้น การที่จะชนะการ ต่อสู้ได้เราต้องดึงคนมาให้อยู่กับเราได้ อาวุธที่ใช้ในการต่อสู้นั้นเป็นเพียงเครื่องป้องกัน แต่ไม่ใช่ วิธีแก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น เมื่อครั้งมีการก่อการร้าย ชาวบ้านในพื้นที่ภาคอีสานเป็นไข้มาเลเรีย

มีแพทย์เข้ามาทำการรักษา ดูแล แจกยาให้ แต่ชาวบ้านก็ไม่ได้แสดงการขอบคุณ กินยาเพียงครั้งชุด ที่เหลือเก็บไว้ให้ผู้ก่อการร้ายที่อยู่ในป่า ต่อมาผมได้ให้แนะนำ ให้แจกยาแค่ครั้งละ 1 เม็ด แม้ว่าจะเป็นยาชุด แต่ยา 1 ชุดประกอบด้วย 14 เม็ด จึงต้องกลับมาพบแพทย์อีก 14 ครั้ง ทุก ๆ 4 ชม ในครั้งแรกไม่ได้แสดงออกถึงการขอบคุณ ต่อมาครั้งที่ 2 - 3 ก็ได้แสดงออกถึงการขอบคุณ จนเริ่มสร้างความสัมพันธ์อันดี สามารถเข้าถึงชาวบ้านได้ ดังนั้นทุกอย่างต้องใช้ไปเพื่อความมั่นคงจากการต่อสู้ด้วยความคิด

ดังเช่นในเหตุการณ์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คำสอนของศาสนาอิสลาม สอนไว้อย่างหนึ่ง เมื่อมีผู้มาบิดเบือนคำสอนก็ต้องเข้าไปสร้างความเข้าใจ อธิบายว่าในความเป็นจริงแล้วเป็นอย่างไร มุลนิธิชัยพัฒนาของพระเจ้าอยู่หัวในชื่อนั้นมีความหมายว่า “**ชัยชนะของการพัฒนา**” การชนะความทุกข์โดยอาวุธของพระองค์ท่านคือการพัฒนา โดยยึดแนวทางเรื่อง “**ภูมิ**” “**สังคม**” เข้าใจภูมิประเทศและสังคมเป็นอย่างไร เข้าถึงประชาชน และในขณะเดียวกันประชาชนก็ต้องเข้ามาถึงเราด้วย ทั้งสองทาง ประชาชนที่อยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะของเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งไม่ต้องการอะไรมากนัก จึงจำเป็นต้องเข้าใจสังคม เมื่อทราบว่าปัญหาเป็นอย่างไร ก็สามารถแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดว่าจุดไหนควรแก้ไขปัญหามาอย่างไร พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งสิ่งต่าง ๆ อย่างเรียบง่าย แต่เวลาปฏิบัติต้องปฏิบัติให้ได้ด้วย แน่นนอนต้องมีปัญหาอุปสรรคอย่างมากมาย ไม่สามารถสำเร็จได้ภายในวันี่พຽນนี้ เราต้องเดินให้ถูกทาง

คำว่า “**ประโยชน์สุข**” นั้นยิ่งใหญ่ ไม่ใช่พระเจ้าอยู่หัวทรงต้องการไม่ให้รวย ในตราสัญลักษณ์ของมูลนิธิชัยพัฒนามีของ 4 อย่าง คือ **พระแสงขรรค์ชัยศรี** หมายความว่าศึกในครั้งนี้จะทรงนำทัพเอง เป็นจอมทัพ เข้าไปสู่กับสงคราม ขจัดปัญหาความยากจน ขจัดปัญหานานาประการที่เกิดขึ้นในประเทศ แต่ไม่ได้ทรงอยากเป็นจอมทัพและรบอยู่คนเดียว อย่างที่สองคือมี **ธงกระบี่** เป็นธงนำทัพ ท่านต้องการมีกองทัพตามหลังท่านด้วย และในกองทัพนั้นประกอบด้วย ข้าราชการทั้งหมด พลเรือน ตำรวจ ทหาร และประชาชน รวมเป็นพลสกนกรชาวไทย เพื่อให้เกิดผลสาม คือ **พระมหาสังข์** สังข์หลังน้ำสุแผ่นดิน คือความร่ำรวย ประโยชน์ให้เจริญ ออกงามสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศ ไม่ใช่ถอยหลังเข้าคลอง รััดเข็มขัดอย่างกระเหม็ดกระแหม่ แต่พระองค์ท่านไม่ต้องการให้ความร่ำรวยนั้นอยู่อย่างโดดเดี่ยว และสิ่งสุดท้ายคือ **ดอกบัว** หมายถึง ความสงบ เกียรติยศ ความบริสุทธิ์ ศักดิ์ศรี ความสุจริต เหมือนดอกบัว เช่นกันกับคำว่า ประโยชน์สุขนั้น ความร่ำรวยต่าง ๆ ต้องนำมาซึ่งความสุข ซึ่งสำคัญถ้ารวยแล้วทุกข์ รวยแล้วเกิดปัญหาทั่วไปหมด โกงกันทั่วแผ่นดิน ยาเสพติดเต็มไปหมด โจรผู้ร้ายเต็มไปหมดไม่ว่าเดินไปไหนอยู่อย่างไม่ปลอดภัย ร่ำรวยแล้วเงินไม่สามารถซื้อได้ ความสงบสุขมีความสำคัญมากกว่า

เมื่อก่อนองค์การสหประชาชาติ (UN) ใช้ความรวยเป็นตัววัดโดยจัดลำดับว่าดีหรือไม่ดี จาก GDP (Gross Domestic Products ผลมวลรวมประชาชาติ) ซึ่งปรากฏว่าประเทศที่ร่ำรวยมีแต่ความทุกข์ มีปัญหาสังคมเยอะ คนติดยาเสพติด มีปัญหาเรื่องศีลธรรม ตัวอย่างเดียวคือ ทางด้านวัตถุ แต่ปัญหาสังคมเต็มไปหมด เมื่อ 25 ที่ผ่านมา องค์การสหประชาชาติเปลี่ยนใหม่ ไม่ได้จัดลำดับแต่

ความร่ำรวยเพียงอย่างเดียว แต่เอาเรื่องคุณภาพชีวิตเป็นตัววัด Quality of life ว่าสิ่งแวดล้อมดีหรือไม่ เรื่องน้ำเสีย อาหารการกินปลอดภัย ถูกสุขภาพอนามัยหรือไม่ บริการของรัฐสามารถเข้าถึงประชาชนได้โดยง่ายหรือไม่ ปรากฏว่าระดับ (ความเจริญของ) ประเทศเปลี่ยน กลายเป็นประเทศเล็ก ๆ มาเป็นอันดับต้น ๆ เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี บริการของรัฐเข้าถึงประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐให้การดูแลเอาใจใส่อย่างดี

ในปัจจุบันกำลังพัฒนา Gross happiness product คือดัชนีวัดความสุข เพราะว่าสุดท้ายเป้าหมายปลายทางของมนุษย์คือ ความสุข จะเห็นว่า UN ตามหลังพระเจ้าอยู่หัวเป็นเวลาถึง 30 ปี พระราชดำรัสเรื่องประโยชน์สุขนั้นได้กล่าวตั้งแต่วันแรกที่ขึ้นครองราชย์แต่ประชาชนไม่สนใจ จนกระทั่งต่างประเทศมาให้ความสำคัญจึงหันมาให้ความสนใจ พระองค์ท่านสอนให้ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย เมื่อครั้งที่รับสั่งให้นำข้าราชการเข้าเฝ้า ในวันที่ 3 ตุลาคม 2547 ท่านทรงสอนว่า “หลักวิชาต่าง ๆ นั้นมีอะไรบ้าง แต่ก่อนนี้ผู้ว่าฯ ก็เป็นผู้ที่ปกครองอยู่ในกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงปกครอง แต่ในกระทรวงมหาดไทยของเก่ามีทุกอย่าง มีการพัฒนาด้วย ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญ การพัฒนาทำให้มีความเจริญ และความเจริญนั้นจะต้องใช้วิชาการทุกอย่าง ทั้งวิชาการปกครอง โดยหลักวิชาของรัฐศาสตร์ มีหลักวิชาของนิติศาสตร์ นอกจากนั้นก็ยังมีหลักของการทำมาหากิน และหลักวิชาของเศรษฐศาสตร์” ดังนั้นผู้ว่าฯ นั้นต้องมีหลายมิติ เช่นทางด้านเกษตรก็ต้องรู้หมด แต่ไม่ต้องรู้ลึก และทรงรับสั่งเตือนอีกว่า “มีความรู้เก่งในทางรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์ ก็แต่ละท่านหรือแต่ละคนที่เป็นผู้มีความรู้ ก็หากินได้ ทำมาหากินได้ หมายความว่าทำงานแล้วได้ค่าตอบแทน แต่ถ้าหากว่าท่านทำอยู่คนเดียวทางด้านหลักวิชาเหล่านี้ ก็จะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ทางด้านอื่นๆ และด้านความรู้ที่สำคัญก็คือเกษตรศาสตร์ ถ้าไม่รู้จะปลูกจะเลี้ยงสัตว์ จะสร้าง จะทำอะไรให้มีอาหารใส่ท้องไม่ได้”

เพราะว่าปัญหาทุกอย่างมีทางแก้ได้ นักปกครองจึงต้องมีความรู้หลายมิติ เพราะวิถีชีวิตเกี่ยวกับ ภูมิสังคมนั้น ต้องการความรู้ แต่ไม่จำเป็นต้องรู้ทุกอย่าง แต่เราเพียงแค่ว่าคนรู้มีอยู่ นำคนที่รู้ทั้งประเทศเข้ามาร่วมงานกับเรา คนที่เป็นนายหนังเบอร์หนึ่งมีหน้าที่คิด ให้มานั่งฝัน Vision ซึ่งโดยทั่วไป เมื่อเข้ามาถึงตำแหน่งนี้ งานประจำวันยุ่งมากจนกระทั่งไม่ได้ใช้ภาพสมอง ใช้มือขาเป็นหลัก ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี ยิ่งขึ้นสูงยิ่งเป็นเบอร์หนึ่งต้องมีหน้าที่วาง Strategies (ยุทธศาสตร์) จะระดมคนอย่างไร รู้รัก-สามัคคีอย่างไร พระเจ้าอยู่หัวไม่เคยคิดทำงานเพียงลำพัง สร้างเพียง Vision ขึ้นมาและรายละเอียดอย่างอื่นท่านสอบถามเอา คือนักบริหารโดยแท้ ศิลปะของนักบริหารคือทำอย่างไรให้เอาเงินของผู้อื่นมาทำกิจกรรมของเรา ทำอย่างไรให้คนที่อยู่รอบตัวมาทำตามวัตถุประสงค์ของเราที่ตั้งไว้ เพราะว่า Vision คิดไปล่วงหน้ามองภาพไปข้างหน้า มองให้สุดขอบฟ้า เป็นพญาเหยี่ยว พญาเสือ พญาสิงโต มันวิ่งเร็วแต่ใช้พลังกำลังอยู่นานไม่ได้ ดังเช่นคนที่เป็นใหญ่เป็นโตไม่สามารถใช้อำนาจนานได้ แม้ว่าจะมีอำนาจสูง ดังนั้นจึงต้องทำอะไรอย่างสิงโต รู้อำนาจตัวเอง เต็ดขาด แต่ต้องเอาชนะภายในไม่กินาที่ ต้องสร้างเงื่อนไขรอบ ๆ ตัว ให้จับเหยื่อให้ได้ แต่พร้อมกันนั้นผู้บริหารก็ต้องทำตัวเป็นเหยื่อด้วย (เป็นกวาง) ที่รู้ทั้งรู้ว่าสิงโตอยู่ตรงนั้นแต่ไม่หนีไปไหน แต่

ตาข้างหนึ่งชำเลื่องมองศัตรู เพราะฉะนั้นอย่าหนีปัญหา ให้ปัญหาทุกอย่างอยู่ในสายตาเราตลอด ดีกว่าปัญหามาถึงเราโดยไม่ตั้งตัว

คำว่า “พระเดช พระคุณ” ไม่ใช่คำเดียวกันมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง “พระเดช” เป็นของที่เขากำหนดขึ้นมา ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เราสร้าง ไม่มีใครสร้างพระเดชได้ แต่หน้าที่ของเราคือเอาพระเดชมาใช้ พระเดชทางด้านบริหารที่มากับตำแหน่ง สามารถใช้งบประมาณได้เท่าไร ดิดอยู่กับทุกตำแหน่ง มีการกำหนดไว้ว่ามีอะไรบ้าง ใครอยู่ตรงนั้นก็ใช้พระเดชที่เขาวางไว้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนฐานของธรรมมาภิบาล สิ่งที่ต้องคำนึงคือ จะใช้พระเดชอย่างไร คำว่า “พระคุณ” เป็นสิ่งที่เราสร้างด้วยตัวของเราเอง เป็นสมบัติของเราไม่มีใครทำสำเร็จรูปมาให้ เรามองพระเจ้าอยู่หัวที่พระคุณมากกว่าพระเดช รัก ศรัทธา และเคารพ บูชา คือพระคุณทั้งนั้น พระคุณนั้นจีรังถาวร ทั้งสองคำนี้สร้างไว้ เมื่อเกษียณอายุไปแล้ว สิ่งที่เหลืออยู่คือ พระคุณ พระคุณนั้นเมื่อเสียชีวิตไปแล้ว ก็ยังมีคนกล่าวถึง อย่ายึดติดกับพระเดช

ต่อไปนี้ต้องหัดมองพระเจ้าอยู่หัว อย่าเห็นเฉย ๆ เพราะว่าเห็นคือ ตาเนื้อดู ขึ้นชมประทับใจ แค่นั้น พยายามมอง ศึกษาว่าท่านสื่ออะไรมา ทรงทำอย่างนั้นหมายความว่าอย่างไร แม้กระทั่งทรงพบเพียงบกลางดินคุยกับประชาชน เราต้องทำบ้าง แล้วปฏิบัติบ้าง อยากแค่ได้ยินพระเจ้าอยู่หัว ให้ฟังพระเจ้าอยู่หัว พูดแต่ละครั้งรับสั่งแต่ละครั้ง นำมาใช้ชักสองสามประโยคก็มีคุณค่ามหาศาล และใช้ปฏิบัติตามก็จะได้รับประโยชน์มหาศาล ทุกอย่างในทศพิธราชธรรมทำได้ไม่ยาก และจะได้รับความสุข ในครั้งที่พระเจ้าอยู่หัวครบ 60 พรรษาได้มานั่งประชุมกันว่าจะถวายอะไรให้พระเจ้าอยู่หัวดี พยายามมองหาในตัวท่าน พบว่านาฬิกาของพระเจ้าอยู่หัวมีราคา 750 บาท ฉลองพระองค์เป็นเวลา 20 ปีก็ยังทรงใช้แบบเดิม ความเรียบง่ายสงบนิ่ง สำคัญยิ่ง

ท่านสอนว่ารอยก็ต้องรอยโดยสร้างความมั่งคั่งบนความสุจริต อย่าไปหลงกับวิถีชีวิต พระเจ้าอยู่หัวทรงกินทรงอยู่อย่างเรียบง่าย เสวยข้าวโดยไม่ต้องปรุง ประหยัด พระเจ้าอยู่หัววันหนึ่งได้เสด็จไปจังหวัดอยุธยาแล้วทรงรถเอง แถวประชาชื่นรถติด ให้ปิดไฟของรถในขบวน ขณะที่ติดไฟแดง ช่าง ๆ เป็นรถประจำทาง มีคนหนึ่งหลับอยู่ตรงหน้าต่างซึ่งตรงกับพระองค์ท่านพอดี ท่านก็ทรงมองไป พอคนผู้นั้น ตื่นมาเห็นพระเจ้าอยู่หัวอยู่ตรงข้าง ๆ ก็ตกใจสุดขีด คนในรถต่างมาดูกันที่หน้าต่างจนรถเอียง ทรงสอนให้เราอยู่อย่างเรียบง่ายและใกล้ประชาชนมากที่สุด เหมือนกับพระเจ้าอยู่หัว แล้วจะได้ความรัก ความกลัวหรือพระเดชนั้นไม่อยู่จีรัง ควรสร้างพระคุณไว้

หลวงปู่ขาวเคยเทศน์ไว้ว่า “พวกเอ็งเป็นพวกติดซาก” หมายถึงว่า มองคนเพียงแต่ภายนอก ชีวิตคนเราไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ ระหว่างรับราชการเราต้องเจอวิกฤต ต้องมีความทุกข์ พระเจ้าอยู่หัวเคยกล่าวไว้ในครั้งหนึ่ง ในครั้งที่รู้สึกท้อแท้ใจอย่างมากในการทำงาน **“นี่ช่วยไปหาเหล็กให้เราชักก้อนหนึ่งได้ไหม ขนาดชักกิโลสองกิโล รั้วใหม่ฉันจะทำอะไร ฉันอยากจะดี ดาบอันหนึ่ง ถ้ามานจะดีดาบชักอันหนึ่งต้องทำอย่างไร”** ตอบกลับไปว่า ต้องนำเหล็กไปเผาจนแดงร้อน ทรงถามต่อไปว่า **“ถ้าเป็นเรา โดนเผาจะทนได้ไหม”** ตอบไปว่า ก็คงเจ็บมากเลย ทรงถามว่า **“แล้วต้องเผาอีกกี่ครั้ง”** ตอบไปว่า **“ก็หลายครั้ง”** ทรงถามว่า **“จากนั้นต้องทำอะไรต่อ”**

ตอบไปว่า " **หุบ นำไปหุบต่อ สลับกับเผาอีกหลายครั้ง**" ทรงถามว่า " **แล้วถ้าเป็นเราจะเจ็บใหม่**" ตอบไปว่า " **ก็คงเจ็บมาก**" ท่านทรงตรัสว่า " **แต่เมื่อเสร็จแล้วก็ได้ดาบที่สวยงาม มีค่า มีราคาแพง จากที่ไม่มีมูลค่าเลย**" สุดท้ายท่านตรัสว่า " **ใครผู้ใดในชีวิตไม่เคยถูกเผาไม่เคยถูกหุบ ทำงานให้แผ่นดินไม่ได้**"

.....

